

De leer van Dr Jones weet niet van den Heiligen Geest en Zijn openbare werk in de Heilige Schrift, die ons hoogste gezag is. Hij heeft geen eerbied voor Gods Boek, maar ontkent feitelijk de Inspiratie van den Bijbel. Immers, hij zegt: „Als het mogelijk was, een boek te geven waarvan men zou veronderstellen, dat 't Gods Openbaring bevatte, zou 't in sterke mate een openbaring voor ons zijn. (Christus aan de Ronde Tafel, blz. 252.)

Op blz. 283 van 't zelfde boek noemt hij het ernstig besluit van de Apostelen, dat vermeld staat in Handelingen 15: 28 en 29, absurd, waardoor hij zijn verachting voor Gods Boek en Gods dienst toont. Als alle Modernen maakt hij veel ophef van het zelfbewustzijn der menschen. Het veelvuldig gebruik van dit woord bewijst, dat zijn religie homocentrisch is. Een nauwkeurige analyse van zijn theorieën bewijst, dat hij als een enig gezag slechts dat „onbepaalde iets“, dat in ieder wezen gevonden wordt, erkent. Zelfs de Christus, dien hij predikt, is veel meer een Christus van 't subjectieve zelfbewustzijn van ieder individu, dan de objectieve Christus van God, zooals Die ons uitgebeeld is in alle Bijbelboeken. De Christus, dien hij den menschen brengt, wordt hun voorgesteld geheel los van de Schrift en tegenovergesteld aan de wijze, waarop onze Heere Zich kenbaar maakt in zijn Woord.

Dr Jones vermijdt het, de teergevoeligheid van het volk, dat hij tracht te winnen, aanstoot te geven. Dit is tot op zekere hoogte juist. Maar leert het Woord van God en de historie van Gods trouwe dienaars niet telkens weer, dat de „ergernis van het Kruis“ niet kan worden weggelaten, zonder dat zijn uitwerking tot niets gereduceerd wordt? Niet alleen dit, maar tot twee keer toe noemt de Schrift hen die zoo handelen „vervloekt“. Vermijdt Dr Jones niet „de ergernis van het Kruis“, wanneer hij dit voor nog niet wedergeborenen doet uitkomen als een exempel van zelfopoffering?

Wat is dat eigenlijk, de „Indische geest“?

(Slot volgt.)

Tot zooverre dezen keer het artikel. We hopen volgende week het slot te geven.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Nieuwe gegevens over Alice Nahon en haar werk.

II.

Dit en het voorafgaande artikel zijn de publicatie van de radiolezing, die ik over het bovenstaande onderwerp hield op 28 Mei 11. In het vorige stuk werden eenige nieuwe biografische gegevens medegedeeld, nu volgen enkele nadere gegevens betreffende den ontwikkelingsgang der dichteres.

De biografische gegevens, die ik thans mee-

POPULAIR WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

V.

Altijd maar één doel.

Bij Spurgeon is alles bijzonder. Zoowel de inhoud als de vorm zijner prediking is sui generis. Naar den vorm was zij vol eenvoud, naar den inhoud vol waarheid.

„De tijd, dat de kansel een macht was“, schreef Prof. H. Bavinck, „is voorbij. Het kerkgaan neemt niet alleen onder de modernen, maar ook onder de orthodoxen op de meeste plaatsen gaandeweg af. De belangstelling in de Kerk en de lust tot het hooren eener preek wordt al minder.“¹⁾

Om dit hoogstbedenklijk verschijnsel is het van des te meer belang, dat door de Spurgeon-Herdenking de macht van den kansel ons weer in haar volle grootheid voor oogen treedt.

De vraag is niet af te wijzen, waarin toch het geheim lag der magnetische werking, die de groote „Prediker-Evangelist“ Spurgeon, op duizenden bij duizenden bijna een halve eeuw onverminderd heeft uitgeoefend. Meer dan veertig jaren aan een preekte hij. Soms tien of twaalf maal in één week. Zijn preeken geven op deze vraag het antwoord. Hoofdelementen zijner prediking waren: het onfeilbaar en onvoorwaardelijk gezag der Heilige Schrift, de verzoening door het bloed des Kruises en de volstreekte noodzakelijkheid der wedergeboorte door den Heiligen Geest.

In volen zin was Spurgeon een man des Woords. De waarheid, door God in den Bijbel geopenbaard, is voor hem het einde van alle tegenspraak.

Hij geloofde in de onwederstandelijke kracht van het Woord. „De woorden van het Woord zijn meer dan woorden, daar ligt een kracht in, die bewijst, dat ze uitgingen des Almachtigen zijn“. Ontwijfelbaar zeker is hij van de waarachtigheid der belofte, dat het niet ledig zal wederkeren, maar het welbehagen des Heeren ten volle zal doen. „Waar het Woord des Konings is, daar is heerschappij“, Pred. 8: 4.

¹⁾ Dr H. Bavinck, Kennis en Leven, blz. 78.

deelde, zijn inderdaad belangrijk voor een verheldering van ons inzicht in den levensgang van Alice Nahon. Ik stond er vrij lang bij stil, omdat ik niet weet, of het komende gedenkschrift ze alle zal verwerken.

In de tweede plaats zou ik spreken over enkele nadere gegevens betreffende den ontwikkelingsgang der dichteres.

Ze zijn ontleend aan een stuk van Alice Nahon zelf.

Op den 7den October 1932 namelijk sprak ze te Rotterdam over „Mijn Dichten“. In deze lezing gaf ze o.m. ook een overzicht van haar dichtertelijke werkzaamheid, met vermelding telkens van de verzen uit haar bundels, die een bepaalde phase van haar ontwikkelingsgang weerspiegelen. Haar eigen aanwijzingen volgend, kunnen we dus daarvan ons een indruk vormen: een en andermaal zal ik daartoe u een citaat voorleggen.

De eerste verzen zijn stemmingsdichtjes, ontstaan door het genieten van de schoonheid der natuur. „Wie“, zoo zegt ze, „als jonge mensch in heel bijzondere omstandigheden, veel te kijken had naar het leven te lande, gevoelt behoefte, uiting te geven aan den weerschijs die het uitzicht en het gebeuren van de natuur geven in het gemoed“. En ze noemt „Rozenknop“, „Dopheide“ (beide te vinden in „Vondelingskens“) e.d. ten voorbeeld.

Werkelijk dragen deze verzen dien weerschijs. Maar het kan ons, bij het herlezen, niet ontgaan, dat door de blijheid der genieting heen toch een weemoedige klank trilt: ze zijn immers uit den eersten sanatoriumtijd, toen de dichteres als patiënte wandelde op de heide en in de bosschen.

Dan komt, wat ze zelf noemt, „de morgenfrische verschijning van de liefde“ in haar jonge leven. Verscheidene dichtjes uit „Vondelingskens“ spreken daarvan, niet luidruchtig, want daar zijn de omstandigheden niet naar, maar toch duidelijk en warm. Doch de geluksverwachting wordt een teleurstelling. En die vindt haar neerslag in het werk. Zelf zegt ze het: „Het wars-van-menschen worden“ schuift een valen schijn over het werk dat daarna geboren wordt. „Stervenspijn“ en „Hoop“ zijn dichtjes uit deze periode en ook het eenvoudige versje voor een vriendin uit het sanatorium, dat wel heel klaar van die verloren illusie spreekt:

Simpel kind, dat, stil van denken
Aan mijn zij uw Lente leeft,
Dat, als ik, niet blij mag schenken
Wat wel iedere vrouw geeft...

Is ons huis een schaa'mle haven,
Waar geen blijde landing is,
In 't verlangen ligt de gave
In de gift de ontvangingis.

Met beide voeten staat hij op den granieten bodem der Waarheid.

De H. Schrift is hem de apotheek, die medicijnen bevat tegen alle kwalen. Een schatkamer vol van de dierbaarste beloften.

„De Bijbel is een onmetelijke en onuitputtelijke zee van vertroosting, gij kunt er geen bodem in peilen en geen strand in bezeilen. Als ik mijn Bijbel in mijn handen heb, dan gevoel ik mij als een smid, die een bos sleutels bezit, met behulp waarvan hij alle sloten kan openen.“

Geen wonder, dat hij tegen den twijfel ten opzichte van wat God in Zijn Woord zegt, toornet met al wat in hem is. Hij weet nauwelijks een beeldspraak te vinden duidelijk en scherp genoeg, om het diep zondige en het belachelijk dwaze van den twijfel in 't licht te stellen. Zal een magje op het dak van de St. Paul de machtige structuur van die kathedraal kunnen overzien? Zal een vogeltje, dat op den wijzer van de groote torenklok zit, dezen in haar loop kunnen tegen houden? De liefde tot, en de eerbied voor Gods heilig Woord brandt in het hart van dezen prediker als een vuur, nooit en door niets te dooven.

„O, dat er meer Schriftuurlijke prediking ware“, zoo roept hij uit, „meer tentoonstelling van Gods waarheid“.

Maar in de volle grootheid van zijn kracht komt hij eerst, als hij handelt over de onuitsprekelijke liefde Gods in Christus Jezus geopenbaard.

Johannes 3: 16 noemt hij de „Noordster“ van de Heilige Schrift. Wanneer hij predikt over den persoon en het werk van Christus, gevoelt hij zich beurtelings vol van enthousiasme en van heilige verlegenheid. „Ik ga menigmaal naar huis“, zegt hij, „treurende omdat ik mijn Meester niet zó kan prediken, als ik Hem zelf ken, en wat mij van Hem bekend is, is zeer weinig in vergelijking van het weergaloos van Zijn genade. O, dat ik Hem beter kende en Hem nog beter kon bekend maken!“

In elk medemensch ziet hij den zondaar, over wien zijn ziel met diep mededoogen vervuld is.

„Mijn beste predikaties“, zegt hij, „waren steeds die, welke ik heb uitgesproken, niet met mijn predikerstalent, maar als een arm zondaar, die het woord richtte tot zijn medezondaren“.

„Predik toch veel van Christus!“, zoo zegt hij, „Predikt Hem altoos. Wordt nimmer moede Hem te prediken“.

Kan ons lied geen hooglied wezen
Laat ons, na den oogst van 't graan,
Lijk de poovre vrouwen lezen
De aren, die verloren gaan...

De aren die verloren gaan, die zijn haar deel! Trieste woorden inderdaad!

Straks leidt die verloren illusie tot vereenzaming. „Er komt opstand in de ziel“, vertelt ze, „fierheid vecht tegen teleurstelling. Geen liefde van een man, geen liefde van menschen, geen vriendschap wordt meer verlangd; en een kracht richt zich in u op, die alles moet vervangen: de kracht om zonder menschen te leven en alleen met God“. Het zeer bekende „Göenavond“ uit den bundel „Vondelingskens“ wijst ze aan als het vers, dat deze stemming vertolkt. „We lezen Ruusbroec en Thomas à Kempis“ vertelt ze verder, „en we slooten de wereld weg van ons met het hulpe-looze gebaar dat eigen is aan illusiedragers. En wij meenen, och arme, dat hier de mystiek begint, alsof wij zoomaar konden overstappen van ons menscheijk wel- en weeleven in de hemelkolken van de Godsbeschouwing. Wij willen het wel, maar wij kunnen het niet. Wij meenen, dat ons hart kan losbranden, zooals Gezelle het gevoeld heeft:

„Brand los, mijn hert
'tis nu, 'tis nu
dat d'hemelvaart begint“.

Maar begint werkelijk de hemelvaart? In de eenzaamheid, waarin wij ons teruggetrokken hebben moeten volgens ons oordeel de trappen gevonden worden, die zoo hoog reiken, als we maar standvastig voortgaan. Doch onze afkeer van menschen, onze drang naar eenzaamheid, de houding waarmee we tegenover het leven gaan staan, het is alles trouwhartig zelfbedrog.

Hier onderbreek ik even het citeren van Alice's eigen vertellen, om er op te wijzen, hoe we in deze woorden de sfeer geschetst krijgen, waarin de bundel „Schaduw“ ontstond. En als we dan deze mededeelingen vergelijken met die, welke ze deed aan den journalist, die in die dagen haar kwam interviewen, dan wordt de toon van de verzen uit „Schaduw“ veel duidelijker. Trouwhartig zelfbedrog. Want, „hoe 't leven ons ook heeft zeer gedaan“ — ik citeer weer — „we behooren toch aan 't leven. Maar dan moet dat niet gezocht bij de menschen, die we kennen, maar bij de vele onbekenden, de naamloze menscheid, die lijdt onder levensnood“.

Zoo komt de tijd van willen en weer kunnen werken, van geluk, in het lenigen van en meeleven in den nood van anderen. Alice is dan in haar werkkring in Mechelen getreden: ze is in contact met jonge kunstenaars, ze beoefent de muziek, ze bestudeert de architectuur. „Maar met dat al“, zegt ze zelf, „is er toch onthoring: we loopen

De preek moet vol zijn van de liefde van Christus. Daarover kan nooit te veel worden gesproken. „Preeken hebben waarde, naarmate zij van Hem spreken en op Hem doelen.“

Over welken tekst hij ook handelt; altijd komt hij uit op de liefde van Christus. Jezus alléén; alles voor Jezus is het glanzend hoogtepunt zijner Evangelieprediking.

„Ik zou gaarne“, zoo roept hij uit, „al den tijd mijner prediking besteden aan het beminnelijk maken van Jezus in de oogen der menschen. Broeders, doet gij ook alzoo in uw dagelijkschen omgang. Wendt het gesprek telkens op Hem, laat uw redeneeringen op Hem uitloopen. Begint vaak een gesprek over Jezus en laat de menschen het bemerken, dat gij Hem verheerlijkt. In zulke persoonlijke bewijzen van toewijding aan Jezus Christus mogen wij overvloedig zijn.“

In zijn laatste preek, gehouden den 7den Juni 1891, verklaart hij: „Jezus te mogen dienen, is als de hemel op aarde. Ik dien Hem nu ruim veertig jaren. De heerlijkheid van Christus is schitterender dan de zon, schooner dan de maan, grootscher dan het machtigste leger.“

Hoezeer hij ook met kracht den schrik des Heeren verkondigt, een boetprediker is hij niet. „De meesten, die onder mijn prediking werden toegebracht“, zegt hij, „zijn niet door de verschrikkingen der wet; maar door zachter middelen voor den Heiland gewonnen.“ Na den zondaars het vreeselijk oordeel Gods te hebben aangezegd, verandert hij op eens van toon, om de opgeschrikte schare als met beide armen heen te leiden naar het Kruis.

Hoe ontroerend roept hij den slaaf der ongerechtigheid op, in boete en berouw, biddend om genade, Jezus te voet te vallen. En hoe schrikkelijk brandmerkt hij vooral de zonden van eigen-gerechtigheid en wereldgelijkvormigheid.

Bijzonder treft het, hoe uitlokkend hij steeds aan de jonge menschen de waarheid Gods voorhoudt. Hij stelt den dienst des Heeren voor hun oogen in het beminnelijkst licht. „Jonge man“, zoo heet het in zijn laatste preek, „indien gij recht kondt zien, zooals ik het zie, welk een gezegend Generaal onze Heere Jezus Christus is, gij zoudt Hem knielend smeecken, u toch toe te laten in Zijn leger.“

Het kan niet anders of het werk des Heiligen Geestes, waardoor Christus in den geloovige

schijnbaar
heimwee nu
Uit dezen
zen van der
teres geeft
aan: „met
met een on
de dichter
en vreemd

Wie nu
bundels po
tot „Schad
lingsgang d
hij ziet dat
einde was.
uit haar g
laatste leve
tot pater S
ach, pater,
„Schaduw“
lingsproces
hemelvaart
de wereld
daarachter
dezen tijd,
literatuur
lijk de vra
dingen, na
antwoord l
min als al
menschen
ven staan
deze zelfa
heen in a
moet zijn.
naderd tot
poëzie vo
der Waals
en in haar
baarheid b

Bij de l
Nahon, ve
levensover
teres niet,
rijping va
mogen ko
Waals uit
buit
niet
die erken
levensjare
heen, in
gevonden

Dit wat
Nahon. In
een punt
duw“ in b
deel over

verheerlij
een ruim
de Geest
leidt. De
overdacht
waarover
hij naar
tekst hoo
„Het lijkt
mij open
leven do
die ure
handscho
Heiligen
persoonl
Telkem
het gebee
in de sat
sche pre
dan een
De inwe
middelijk
stralend,
die bloe
vrucht

Altijd
prediking
uw geloe
nis aan
schuwt l
te stelli
dienstvo
Christen
betooner
Altijd
op geloe
noemt
meente
uit naar
eens er
wachten
zou kun
met Go
overtuig
weet, d
keering
geschie
bekeeri
zelf: de
Deze